

Sjøvett fagplan ved Karlsvika naturskole

Forberedende, ulykkesforebyggende opplæring i sjøvett

	Teori	Praksis	Klasse
A	Kunnskap om friluftsliv	Klær, Førstehjelpststyr, livredningsutstyr ombord	Alle Differensiert
B	Lov om fritidsbåter	Registrering og aldersgrense	7. + u-trinn
C	Stabilitet og flyteevne	Last og oppførsel om bord, ombordstigning	Alle Differensiert
D	Båttyper	Stor og liten båt, robåt/kano/kajakk, , fiske, slep	5.
E	Motorer	Innenbords-, utenbordsmotor, bensin-, diesel	5.
F	Styring, rorkult - ratt	Seilbåt, motorbåt, ro/skåte	3. + 5.
G	Vikepliktregler SB/BB	Vikeplikt – ikke påkjørsrett, avstand til nyttetraffic	7.
H	Sikkerhetsutstyr	Pumpe, flytemidler, brannslukningsutstyr, dregg, drivanker, fortøyning	Alle Differensiert
I	Signalutstyr	Lanterner, røyk/rakett, håndsignaler, VHF-radio, mobil tlf	5. / 7.
J	Sjøkart og kompass	Merket hovedskipsled i Oslofjorden, grunt farvann, dårlig sikt	7.
K	Ansvar - forsikring	Skipperansvar	7. + u-trinn
L	Manøvrering – sikker fart	Avdrift, Proppellskoveling, fartsbegrensinger, utkikk	Alle Differensiert
M	Vær og vind, tåke	Skyenes språk, solgangsbris, temperaturer, dønninger, årstider	Alle Differensiert
N	Ulykker på sjøen	Drukning, kulde, vest, bølgehøyde, slått i svime, holde seg ved båten	7. + u-trinn

Litteratur:

- Hefte nr 9: "Mennesket og vannet" et opplegg om sjøvett og badevett
- Håndbok for meteorologiske observatører
Begge disse heftene er utarbeidet ved Karlsvika naturskole
- Diverse hefter utarbeidet for Sjøvettkampanjen, Sjøfartsdirektoratet
- Lærerveiledning: "Veien til båtførerprøven" ?. utgave NKS-forlaget 200?

Sjøvettopplæringen flettes inn i naturlige sammenhenger innimellom naturskolens andre temaer.

Båtturene legges opp som praksis for teoridelen.

Temaene i fagplanen er delt på de enkelte klassetrinnene (1.kl, 3.kl, 5.kl,7.kl og ungdomstrinnet), slik at elevenes opphold om bord er dokumentert som del av sjøvettopplæringen.

I opplæringen er det lagt vekt på samarbeid, ansvarslæring og selvstendighetstrening.

Dagsplan for elevene ved Karlsvika naturskole:

- Kl. 08.30 Ankomst og gruppedeling
- Kl. 08.40 Informasjon om sjøvett og sikkerhet.
- Kl. 09.10 Praktisk informasjon: klær, fordeling av oppgaver, opplegg for dagen.
- Kl. 09.40 Fiske og sjøvett (videre informasjon og praksis)
Bruk av robåt og andre friluftslivsaktiviteter.
- Kl. 11.00 Spisepause
- Kl. 12.30 Fortsatt aktivitet med robåtene, studier av innsamlede dyr og planter, marinbiologiske aktiviteter, meteorologi, ...
- Kl. 12.45 Opprydding
- Kl. 13.15 –
- Kl. 13.30 Avslutning og avreise

Denne fagplan for sjøvett ved Karlsvika naturskole gjelder båter uten passasjersertifikat. Sjøfartsdirektoratet vil etter det vi er kjent med komme tilbake senere med oppdaterte krav til båtfører - i første omgang bare for nye båtførere.

Bakgrunn

Krav

Båter som brukes til passasjertransport er underlagt Sjøfartsdirektoratets krav til sertifisering av båt og båtfører.

Leirskole og naturskole er grunnskoleopplæring med hjemmel i Opplæringsloven og Kunnskapsløftet og dermed skoleverkets ansvar. Kommunen godkjenner.

Sertifiserte båter kan brukes til alternativ virksomhet som leirskole/naturskole uten den bemanningen som kreves med passasjerer, dersom alternativ bruk oppfyller unntaket i passasjerbestemmelsene. Båter uten passasjersertifikat kan brukes på samme grunnlag, men unntaket må dokumenteres.

Lovens bokstav:

§1 Definisjon

2. Passasjer er enhver person om bord, med unntak av:

- 2.1 Skipsføreren og medlemmer av besetningen eller andre personer, ansatt eller beskjeftiget i skipets tjeneste i hvilken som helst stilling ombord, og
- 2.2 barn under ett år.

Med "andre personer, ansatt eller beskjeftiget i skipets tjeneste i hvilken som helst stilling ombord", menes

- personell for forsknings- eller vitenskapelig arbeid, seismiske målinger o. l.
- reell yrkesmessig opplæring rettet mot sjøfart eller fiske
- opplæring som er organisert som fag i grunnskolene eller videregående skole
- rehabiliteringstiltak som er godkjent av offentlig myndighet.

Leirskole og naturskole er unntak fra passasjerbestemmelsen bare når båtene brukes konkret til et sjøvettopplegg som er beskrevet i en godkjent fagplan og videreført i leirskolens timeplan.

Det er ikke anledning til å bruke usertifiserte båter eller fravike bemanningsoppgaven til transport av en skoleklasse som skal ut for å fiske, ut til en øy for å grille eller gjennomføre andre ekskursjoner.

Selve båtturen kan imidlertid være en ekskursjon i sjøvett. Båtturene mellom landbaserte undervisningsopplegg må da knyttes konkret til sjøvettopplæring:

Skjærgårdsnavigasjon med sjøkart og sjømerker, sjøveisregler med vikepliktbestemmelser, sikker fart og aldersgrense for førere av motorbåt og adferd i og med båt med oppførsel om bord i stor og liten båt, styring av båt, avdrift og fortøyning. Praksisen må korrespondere med timeplan/fagplan, dagtid/kveld/natt. Hvis ikke aktiviteten har hjemmel i godkjent fagplan/timeplan, så er elevene passasjerer og utløser krav om sertifisert båt og bemanningsoppgave.

Naturskole er en del av grunnskolen etter Opplæringsloven og Kunnskapsløftet og er et ekskursjonstilbud i nærmiljøet. Naturskole er en pedagogisk arbeidsform bygget opp med praksis utenfor klasserommet, basert på egne opplevelser og konkrete erfaringer. På maritime naturskoler er ofte sjøvett integrert i andre opplegg.

Naturskolens opplæringsplan må inneholde beskrivelse av fagplanen og hvordan praksis gjennomføres, slik at Skipskontrollens kontrollører kan sammenholde båtturene med godkjent timeplan. Et eksemplar av opplæringsplanen må oppbevares på naturskolens kontor for å kunne fremlegges etter kontroll på sjøen.

Det er kommunen som godkjenner timeplan/fagplaner, delegert fra Utdannings- og forskningsdepartementet.

Opplæringsplan for sjøvett på maritime naturskoler - kjerneområder:

I grunnskolen er det ikke snakk om å kvalifisere seg til Båtførerbeviset i løpet av til sammen 5 dager ved naturskolen, men det er snakk om forberedende teori og praksis som virker ulykkesforebyggende og som kan utdypes til Båtførerprøven ved 16 år.

Det er ikke eksamen på lavere trinn i grunnskolen, men tilpasset opplæring for alle. Timeplanen og fagplanen samhandles slik at elevene får vært gjennom sjøvettprogrammet.

SIKRING PÅ TUR MED ELEVER

- Sjekk elevenes og eget personlige utstyr før start. Kasteline, førstehjelpsskrin.
- Ha oversikt over hvem og hvor mange som er med. Klasselærer leverer elevliste (for- og etternavn).
- Hold god disiplin i båten og på tur. Få alle med - ikke gå fra noen uten organisering.
- Flytevester brukes i båt, på brygger og ved sjøkanten.
- Når elevene går fritt, skal de være to - tre sammen. Minst 2 sammen i robåtene
- Ved dårlig vær, velg sikre ruter.
- Er du vekk fra VHF-sambandet, så vit hvor nærmeste telefon er (mobil?)
- Ingen bading uten tilsyn. Oppdatering av livredning hvert år.
- Hold tilsyn med bruk av småbåter og kanoer i nærmiljøet og ved sleping.

SIKKERHETSROUTINER VED KARLSVIKA NATURSKOLE

Ansvar:

Overordnet: Tønsberg kommune

For elevene: hjemmeskolen

For opplegget: naturskolen

Sikkerhet i båtene: båtfører (lærer/instruktør)

Sikkerhet ved bading: klasselærere/foreldrerepresentanter

Hovedregel: Brannvernets og skipskontrollens regler. Førstehjelpskoffert ombord. Flytevester må være på i båtene, ved vannkanten, på moloen og på bryggene.

GOD OG TYDELIG KOMMUNIKASJON MED KLASSEN

Husk at naturskolen har bare ukjente elever. Ikke stress dem på annet enn det som er farlig.

Tilpass språket slik at elever med annen dialekt eller annen kulturbakgrunn kan forstå.

Få alle elever til å se på deg når fellesbeskjeder gis, og stå slik at hørselssvake kan lese på leppene. Hvis klassen er utrenet i å motta beskjeder, så vent til alle elevene er oppmerksomme. Hvis klassens egen lærer gir beskjeder samtidig med at du gir instruksjoner, så vent til han/hun er ferdig.

Prøv å legge inn humor for å gjøre nye situasjoner dagligdagse og trygge for elevene.

SIKRING, BÅTFØRER

Skipskontrollens regler om kontroll hos sjømannslege annet hvert år, hvert år etter fylte 50 år.

Forholdsregel i tilfelle båtfører skulle få et illebefinnende:

Informert klasselærer og elevene om manøvrering, «fri» og «bakover/stopp» for båtmotoren, samt hvordan VHF-telefonen fungerer - kanal 16 og 77.